

ΒΟΥΛΗ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ

ΑΝΑΡΤΗΤΕΑ ΣΤΗΝ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗ ΔΙΑΦΑΝΕΙΑ

ΕΚΘΕΣΗ ΕΠΙ ΤΟΥ ΝΟΜΟΣΧΕΔΙΟΥ

«Διεθνής Εμπορική Διαιτησία - Ρυθμίσεις για τη Λειτουργία του Ελεγκτικού Συνεδρίου και Λοιπές Επείγουσες Διατάξεις του Υπουργείου Δικαιοσύνης»

I. Γενικές Παρατηρήσεις

Το υπό συζήτηση και ψήφιση νομοσχέδιο, όπως το επεξεργάσθηκε η Διαρκής Επιτροπή Δημόσιας Διοίκησης, Δημόσιας Τάξης και Δικαιοσύνης, αποτελείται από τέσσερα (4) Μέρη και εξήντα πέντε (65) άρθρα, συμπεριλαμβανομένου του ακροτελεύτιου άρθρου, που ορίζει τον χρόνο έναρξης ισχύος του νόμου.

A. Με το Μέρος Α' του υπό συζήτηση και ψήφιση νομοσχεδίου, υπό τον τίτλο «Διεθνής Εμπορική Διαιτησία», επιχειρείται ο εκσυγχρονισμός των ρυθμίσεων για τη διεθνή εμπορική διαιτησία και η εναρμόνιση των διατάξεων του εθνικού δικαίου με τον Πρότυπο Νόμο της Επιτροπής των Ηνωμένων Εθνών για το Διεθνές Εμπορικό Δίκαιο (UNCITRAL), όπως τροποποιήθηκε το έτος 2006.

Ο Πρότυπος Νόμος της UNCITRAL για τη διεθνή εμπορική διαιτησία (εφεξής, Πρότυπος Νόμος), ο οποίος αποτελεί κωδικοποίηση εθίμων και συνήθων πρακτικών σε θέματα διεθνούς εμπορικής διαιτησίας και ιδιωτικού διεθνούς δικαίου, υιοθετήθηκε το 1985, ως επιστέγασμα μακρόχρονης και ευρείας συζήτησης στους κόλπους της UNCITRAL για τη βελτίωση του πλαισίου της διεθνούς εμπορικής διαιτησίας. Ως πρότυπος νόμος παρείχε σε κάθε κράτος τη δυνατότητα να τον υιοθετήσει πλήρως ή μερικώς, με τροποποιήσεις των υφιστάμενων διατάξεων του ή προσθήκη νέων, εφαρμοζόμενος μόνο στις διεθνείς ή επεκτεινόμενες και στις εσωτερικές διαιτησίες

Στο πλαίσιο αυτό, η Γενική Συνέλευση των Ηνωμένων Εθνών, με την απόφαση 40/72 στη σύνοδο της 11ης Δεκεμβρίου 1985, αναγνωρίζοντας την αξία της διαιτησίας ως μέσου για την επίλυση διεθνών εμπορικών διαφορών, ζήτησε από τον Γενικό Γραμματέα να διαβιβάσει το κείμενο του Πρότυπου Νόμου μαζί με τις προπαρασκευαστικές εργασίες σε όλα τα Κράτη-Μέλη, τους διαιτητικούς οργανισμούς και τα εμπορικά επιμελητήρια και συνέστησε στα Κράτη-μέλη να δώσουν την πρέπουσα σημασία στον Πρότυπο Νόμο για τη Διεθνή Εμπορική Διαιτησία, προς επίτευξη ομοιομορφίας στις νομοθεσίες όσον αφορά τις διαιτητικές διαδικασίες και για την κάλυψη των ειδικών αναγκών της πράξης της διεθνούς εμπορικής διαιτησίας (βλ. σχετικά, Α. Φουστούκου, Ο Πρότυπος Νόμος της UNCITRAL για τη διεθνή εμπορική διαιτησία, ΔΕΕ, 1999, σελ. 701-704). Μέχρι σήμερα, ο Πρότυπος Νόμος έχει καταστεί εσωτερικό δίκαιο σε πλείστα κράτη (βλ. <https://www.international-arbitration-attorney.com/el/international-arbitration-dictionary/>).

Ο Πρότυπος Νόμος της UNCITRAL ενσωματώθηκε, με μικρές διαφοροποιήσεις, στην ελληνική έννομη τάξη με τον ν. 2735/1999.

Ο θεσμός της διαιτησίας, εσωτερικής ή διεθνούς, είναι διφυής, υπό την έννοια ότι ρυθμίζεται από διατάξεις δικονομικού, αλλά και ουσιαστικού δικαίου, με προέχοντα, πάντως, τον δικονομικό της χαρακτήρα (ΑΠ 329/1977, ΕφΑθ 936/2018 Τ.Ν.Π. «Νόμος»), εφόσον κύριο γνώρισμά της αποτελεί η άσκηση δικαιοδοτικού έργου. Ως συμβατικά επιλεγμένη δεσμευτική εκδίκαση ορισμένης διαφοράς από διαιτητές, αντί των κρατικών δικαστηρίων, η διαιτησία αποτελεί ιδιαίτερη μορφή οργάνωσης, ακολουθητέας διαδικασίας και απαιτούμενων δικονομικών προϋποθέσεων για την παροχή δικαστικής προστασίας, υπό την έννοια ότι η προστασία αυτή δεν παρέχεται από κρατικά δικαστήρια, αλλά κατά την ελεύθερη επιλογή των διαδίκων, από όργανα ή πρόσωπα της εκλογής τους. Έτσι, οι υπαγόμενες στη διαιτησία διαφορές δεν επιλύονται από πολιτειακά όργανα, έστω και αν ως διαιτητές ορίστηκαν δικαστικοί λειτουργοί, για τον λόγο δε αυτό και οι σχέσεις μεταξύ των μερών, αλλά και μεταξύ αυτών και των διαιτητών, δεν λαμβάνουν χώρα σε περιβάλλον δημοσίου δικαίου. Η σχέση της διαιτησίας προς την τακτική δικαιοσύνη, υπό την ισχύ του ΚΠολΔ, διαμορφώθηκε ως σχέση δύο παράλληλων δικαιοδοτικών τάξεων, που αποκλείονται αμοιβαία [βλ. ενδεικτικά ΑΠ (Ολ) 14/2015 Τ.Ν.Π. «Νόμος», ΑΠ 1281/2019 Τ.Ν.Π. «Νόμος», ΑΠ 360/2018 Τ.Ν.Π. «Νόμος»]. Η συμφωνία για τη διαιτησία, όπως γίνεται γενικώς δεκτό, αλλά και προκύπτει και στην ελληνική έννομη τάξη από τις διατάξεις των άρθρων 867, 868, 869 ΚΠολΔ, 7 και 16 παρ. 1 εδ. β του ν. 2735/1999, είναι αυτοτελής, υπό την έννοια ότι το κύρος της κρίνεται ανεξάρτητα από το κύρος της κύριας σύμβασης, στην οποία αναφέρεται, είτε προβλέπεται σε αυ-

τή είτε όχι (ΑΠ 877/2000, 506/2010, 102/2012, Τ.Ν.Π. «Νόμος»), και εκδήλωση ακριβώς της αυτοτέλειάς της αποτελεί και το ενδεχόμενο να διέπεται από δίκαιο διαφορετικό από εκείνο που διέπει την κύρια σύμβαση. Τέλος, η διαιτητική απόφαση που εκδίδεται από το διαιτητικό δικαστήριο μπορεί να ακυρωθεί από το Εφετείο στην περιφέρεια του οποίου εκδόθηκε η απόφαση, για τους, περιοριστικά, αναφερόμενους στο άρθρο 34 του ν. 2735/1999 και 897 του Κ.Πολ.Δ. λόγους (πρβλ. ΑΠ 1219/2014, ΑΠ 1422/2012, Τ.Ν.Π. «Νόμος»).

Β. Το Μέρος Α΄, υπό τον τίτλο «Διεθνής Εμπορική Διαιτησία», αποτελείται από ένδεκα (11) Κεφάλαια. Με τις διατάξεις του Κεφαλαίου Α΄ (άρθρα 1 και 2), υπό τον τίτλο «Σκοπός-Αντικείμενο», καθορίζονται ο σκοπός του Μέρους Α΄ του νομοσχεδίου (άρθρο 1) και το αντικείμενο των προτεινόμενων ρυθμίσεών του (άρθρο 2).

Με τις διατάξεις του Κεφαλαίου Β΄ (άρθρα 3-9), υπό τον τίτλο «Γενικές Διατάξεις», καθορίζεται το πεδίο εφαρμογής του νόμου και η έννοια της διεθνούς διαιτησίας (άρθρο 3), δίδονται θεμελιώδεις νομοθετικοί ορισμοί (άρθρο 4), αποτυπώνονται πρακτικοί ερμηνευτικοί κανόνες των διατάξεων του νόμου (άρθρο 5), προβλέπονται τεκμήρια σχετικά με τον τρόπο έγκυρης παραλαβής τυχόν αποστελλόμενων και διαβιβαζόμενων εγγράφων (άρθρο 6), ορίζεται ότι το μέρος που γνωρίζει ότι δεν τηρήθηκε διάταξη του παρόντος από την οποία επιτρέπεται παρέκκλιση ή όρος της συμφωνίας διαιτησίας, και μετέχει στη διαιτησία, παραιτείται της προβολής αντιρρήσεων στην περίπτωση που δεν προβάλει αμέσως ή εντός της προβλεπόμενης προθεσμίας τις σχετικές αντιρρήσεις, εκτός αν συντρέχει ανυπαίτια καθυστέρηση (άρθρο 7), καθορίζεται η έκταση της δικαιοδοσίας του τυχόν αρμοδίου δικαστηρίου για θέματα που ρυθμίζει το παρόν νομοσχέδιο (άρθρο 8) και προσδιορίζεται το κατά τόπο και καθ' ύλη αρμόδιο δικαστήριο σε πρώτο και δεύτερο βαθμό, καθώς και η διαδικασία εκδίκασης των σχετικών διαφορών και το ανώτατο χρονικό όριο προσδιορισμού συζήτησης της αιτήσεως αναιρέσεως (άρθρο 9).

Με τις διατάξεις του Κεφαλαίου Γ΄ (άρθρα 10-13), υπό τον τίτλο «Συμφωνία Διαιτησίας», καθορίζεται ο απαιτούμενος τύπος της συμφωνίας διαιτησίας (άρθρο 10) και οι προϋποθέσεις εγκυρότητάς της (άρθρο 11), και ορίζεται ότι το δικαστήριο ενώπιον του οποίου ασκείται αγωγή σε διαφορά που αποτελεί αντικείμενο συμφωνίας διαιτησίας παραπέμπει τη διαφορά στη διαιτησία μετά από αίτημα ενός από τους διαδίκους, εφόσον αυτό υποβάλλεται κατά την πρώτη συζήτηση στο ακροατήριο και δεν διαπιστωθεί ότι η διαιτησία είναι άκυρη ή έχει καταστεί ανενεργή (άρθρο 12). Ορίζεται ακόμη ότι η συμφωνία διαιτησίας δεν κωλύει τα μέρη να ζητήσουν από το αρμόδιο δικα-

στήριο να διατάξει ασφαλιστικά μέτρα σχετικά με το αντικείμενο αυτής της συμφωνίας αυτής (άρθρο 13).

Με τις διατάξεις του Κεφαλαίου Δ' (άρθρα 14-22), υπό τον τίτλο «Σύνθεση του Διαιτητικού Δικαστηρίου και Ευθύνη Διαιτητών», καθορίζεται ο αριθμός των διαιτητών (άρθρο 14), ρυθμίζεται η διαδικασία ορισμού τους στις περιπτώσεις που δεν υφίσταται (άρθρο 15) ή υφίσταται ομοδικία (άρθρο 16), ορίζεται ότι αν για οποιονδήποτε λόγο το διαιτητικό δικαστήριο δεν έχει ορισθεί εντός ενενήντα (90) ημερών από την προσφυγή σε διαιτησία, τότε αρμόδιο για τον ορισμό των διαιτητών είναι το δικαστήριο της παρ. 1 του άρθρου 9 (άρθρο 17), και προβλέπονται οι λόγοι εξαίρεσης των διαιτητών (άρθρο 18). Επιπροσθέτως, ρυθμίζεται η διαδικασία εξαίρεσης των διαιτητών (άρθρο 19), η παύση τους στις περιπτώσεις που παραλείπουν ή αδυνατούν να εκπληρώσουν τα καθήκοντά τους (άρθρο 20), η αντικατάσταση διαιτητών (άρθρο 21), και ορίζεται ότι, κατά την εκπλήρωση των καθηκόντων του, ο διαιτητής ευθύνεται μόνο για δόλο και βαριά αμέλεια (άρθρο 22).

Με τις διατάξεις του Κεφαλαίου Ε' (άρθρα 23-25), υπό τον τίτλο «Δικαιοδοσία του Διαιτητικού Δικαστηρίου», καθορίζεται το δικονομικό καθεστώς της δικαιοδοσίας του εν λόγω δικαστηρίου (άρθρο 23), ρυθμίζονται ζητήματα ομοδικίας, παρέμβασης, προσεπίκλησης προσώπων καθώς και συνεκδίκασης συναφών εκκρεμών διαφορών (άρθρο 24), και κατοχυρώνεται η εξουσία του διαιτητικού δικαστηρίου για τη λήψη ασφαλιστικών μέτρων και την έκδοση προσωρινής διαταγής (άρθρο 25).

Με τις διατάξεις του Κεφαλαίου ΣΤ' (άρθρα 26-36), υπό τον τίτλο «Διεξαγωγή της Διαιτητικής Διαδικασίας», εξαιρείται η σημασία της αρχής της ισότητας αλλά και του δικαιώματος ακρόασης (άρθρο 26), καθορίζονται οι κανόνες της διαδικασίας (άρθρο 27), ρυθμίζονται ο τόπος της διαιτησίας αλλά και η εξουσία του διαιτητικού δικαστηρίου αναφορικά με τα αποδεικτικά μέσα (άρθρο 28), ορίζεται ότι, με την επιφύλαξη αντίθετης συμφωνίας των μερών, η διαιτησία αρχίζει την ημέρα κατά την οποία η προσφυγή στη διαιτησία γνωστοποιήθηκε σε εκείνον κατά του οποίου απευθύνεται (άρθρο 29), και προβλέπονται κανόνες σχετικά με τη γλώσσα που διέπει τη διαδικασία της διαιτησίας (άρθρο 30).

Επιπλέον, ρυθμίζεται η κατάθεση και το απαιτούμενο περιεχόμενο των δικογράφων, και η προσαγωγή των αποδεικτικών μέσων από τα μέρη (άρθρο 31), θεσπίζεται η δυνατότητα του διαιτητικού δικαστηρίου να αποφασίζει αν η διαιτητική διαδικασία θα διεξαχθεί με ακροαματική διαδικασία ή γραπτώς σε περίπτωση που τα μέρη δεν έχουν αποφασίσει σχετικά (άρθρο 32), καθορίζονται κανόνες σχετικοί με την ερμηνодία των μερών (άρθρο 33), κατοχυρώνεται η δυνατότητα του διαιτητικού δικαστηρίου να διορίζει πραγματο-

γνώμονες, με την επιφύλαξη διαφορετικής συμφωνίας των μερών (άρθρο 34), και να επιβάλλει στα μέρη να προσκομίζουν έγγραφα ή άλλα αποδεικτικά μέσα που βρίσκονται στην κατοχή ή τη διάθεσή τους και τα οποία, πιθανολογείται, έχουν ουσιώδη επιρροή στην έκβαση της διαιτησίας, με την επιφύλαξη διαφορετικής συμφωνίας των μερών (άρθρο 35). Περαιτέρω, ορίζεται ότι το διαιτητικό δικαστήριο ή ένα από τα μέρη, με την έγκριση του διαιτητικού δικαστηρίου, μπορεί να ζητήσει από το αρμόδιο δικαστήριο της παρ. 1 του άρθρου 9 συνδρομή κατά τη διεξαγωγή των αποδείξεων (άρθρο 36).

Με τις διατάξεις του Κεφαλαίου Ζ΄ (άρθρα 37-42), υπό τον τίτλο «Έκδοση της Διαιτητικής Απόφασης και Περάτωση της Διαιτησίας», ορίζονται οι κανόνες αναφορικά με το εφαρμοστέο δίκαιο βάσει του οποίου θα κριθεί η ουσία της διαφοράς, και καθορίζονται τα κριτήρια ενάσκησης της δικαιοδοτικής λειτουργίας από το διαιτητικό δικαστήριο (άρθρο 37), ρυθμίζεται ο τρόπος λήψης της απόφασης του διαιτητικού δικαστηρίου όταν οι διαιτητές είναι περισσότεροι του ενός (άρθρο 38), καθορίζεται η επίδραση του συμβιβασμού των μερών στην εξέλιξη της διαιτητικής διαδικασίας (άρθρο 39), και προσδιορίζεται η μορφή και το περιεχόμενο της διαιτητικής απόφασης (άρθρο 40). Επιπροσθέτως, προσδιορίζονται οι περιπτώσεις περάτωσης της διαιτησίας και ρυθμίζεται ο επιμερισμός των δαπανών μεταξύ των μερών (άρθρο 41), προσδιορίζεται η δυνατότητα των μερών να ζητούν τη διόρθωση ή την ερμηνεία της διαιτητικής απόφασης, εξουσία που αναγνωρίζεται και στο διαιτητικό δικαστήριο και ασκείται αυτεπαγγέλτως μόνο στην περίπτωση της διόρθωσης, θεσπίζεται δε η δυνατότητα των μερών να ζητούν την έκδοση συμπληρωματικής διαιτητικής απόφασης (άρθρο 42).

Με τη διάταξη του Κεφαλαίου Η΄ (άρθρο 43), υπό τον τίτλο «Ακύρωση της Διαιτητικής Απόφασης», ρυθμίζεται το ουσιαστικό και δικονομικό καθεστώς του ένδικου βοηθήματος της αγωγής ακύρωσης της διαιτητικής απόφασης.

Με τις διατάξεις του Κεφαλαίου Θ΄ (άρθρα 44-45), υπό τον τίτλο «Αναγνώριση και Εκτέλεση Διαιτητικών Αποφάσεων», ορίζεται ότι η διαιτητική απόφαση δεν υπόκειται σε ένδικα μέσα και ότι είναι εξοπλισμένη με δεδικασμένο κατά τους κανόνες του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας, καθώς και με εκτελεστότητα, την οποία δεν αναστέλλει η άσκηση της αγωγής ακύρωσης του άρθρου 43 (άρθρο 44). Επιπροσθέτως, ρυθμίζεται το καθεστώς της αναγνώρισης και εκτέλεσης αλλοδαπών διαιτητικών αποφάσεων (άρθρο 45).

Με τη διάταξη του Κεφαλαίου Ι΄ (άρθρο 46), υπό τον τίτλο «Οργανισμοί Θεσμικής Διαιτησίας», επιτρέπεται η παροχή υπηρεσιών διαιτησίας στην Ελλάδα από οργανισμούς θεσμικής διαιτησίας που έχουν εγκύτως συσταθεί και λειτουργούν τόσο στην Ελλάδα όσο και στην αλλοδαπή.

Με τις διατάξεις του Κεφαλαίου ΙΑ΄ (άρθρα 47-49), υπό τον τίτλο «Εξουσιοδοτικές, Μεταβατικές και Καταργούμενες Διατάξεις», θεσπίζεται εξουσιοδοτική διάταξη προς τον Υπουργό Δικαιοσύνης (άρθρο 47), όπως θεσπίζονται και μεταβατικές διατάξεις (άρθρο 48), και ορίζεται ότι, με την έναρξη ισχύος του παρόντος Μέρους, καταργείται ο ν. 2735/1999 (Α΄ 167) (άρθρο 49).

Το Μέρος Β΄, υπό τον τίτλο «Ρυθμίσεις για το Ελεγκτικό Συνέδριο», αποτελείται από δύο (2) Κεφάλαια.

Με τις διατάξεις του Κεφαλαίου Α΄ (άρθρα 50-52), υπό τον τίτλο «Διατάξεις για τη Λειτουργία του Ελεγκτικού Συνεδρίου», θεσπίζεται η δυνατότητα του Προέδρου του Ελεγκτικού Συνεδρίου να δίνει στη δημοσιότητα σύντομη ανακοίνωση αναφορικά με αποφάσεις της Ολομέλειας καθώς και την εκτιμώμενη ημερομηνία δημοσίευσής τους (άρθρο 50). Περαιτέρω, τροποποιείται η παρ. 1 του άρθρου 324 του ν. 4700/2020 (Α΄ 127) ως προς το ύψος της προϋπολογιζόμενης δαπάνης των συμβάσεων για τις οποίες κλιμάκιο του Ελεγκτικού Συνεδρίου είναι αρμόδιο να διενεργεί έλεγχο νομιμότητας πριν από τη σύναψή τους (άρθρο 51), και ορίζεται ότι συνταξιοδοτικές υποθέσεις, στις οποίες το κύριο νομικό ζήτημα που τίθεται έχει επιλυθεί με απόφαση της Ολομέλειας του Ελεγκτικού Συνεδρίου, παραπέμπονται από τον Πρόεδρο του Τμήματος ενώπιον του οποίου εκκρεμούν σε Πάρεδρο που υπηρετεί στο ίδιο Τμήμα, προς εκδίκαση σύμφωνα με ειδική διαδικασία (άρθρο 52).

Με τις διατάξεις του Κεφαλαίου Β΄ (άρθρα 53-54), υπό τον τίτλο «Υπαγωγή της Επιλογής, Κατάρτισης και Επιμόρφωσης των Δικαστικών Υπαλλήλων του Ελεγκτικού Συνεδρίου στην Εθνική Σχολή Δικαστικών Λειτουργιών-Τροποποιήσεις του Ν. 4871/2021», ρυθμίζεται η σύνθεση του διοικητικού συμβουλίου της Εθνικής Σχολής Δικαστικών Λειτουργιών στις περιπτώσεις κατά τις οποίες η ημερήσια διάταξη περιλαμβάνει ζητήματα που αφορούν ειδικώς στην επιλογή, κατάρτιση και επιμόρφωση των δικαστικών υπαλλήλων του Ελεγκτικού Συνεδρίου (άρθρο 53), ορίζεται ότι οι δικαστικοί λειτουργοί του Ελεγκτικού Συνεδρίου καταλαμβάνονται από ρυθμίσεις του ν. 4871/2021 (Α΄ 246), και θεσπίζονται κανόνες για την υπαγωγή της επιλογής, της κατάρτισης και της επιμόρφωσης των δικαστικών υπαλλήλων του Ελεγκτικού Συνεδρίου στην Εθνική Σχολή Δικαστικών Λειτουργιών (άρθρο 54).

Με τις διατάξεις του Μέρους Γ΄ (άρθρα 55-64), υπό τον τίτλο «Λοιπές Επείγουσες Ρυθμίσεις του Υπουργείου Δικαιοσύνης», ρυθμίζεται η σύσταση και το διαδικαστικό πλαίσιο λειτουργίας του ειδικού διανεμητικού λογαριασμού των δικαστικών επιμελητών (άρθρα 55), καθορίζονται οι αρμοδιότητες της γενικής συνέλευσης του συλλόγου δικαστικών επιμελητών (άρθρο 56) και οι κανόνες για τον σχηματισμό απαρτίας (άρθρο 57), και προβλέπεται η

δυνατότητα των δικηγόρων που εκτελούν καθήκοντα ως νομικοί παραστάτες κατά τη διαδικασία της διαμεσολάβησης να παρακολουθούν επιμορφωτικά σεμινάρια (άρθρο 58). Περαιτέρω, ορίζεται ότι οι αποδοχές του Προέδρου και των Συμβούλων της Ενιαίας Ανεξάρτητης Αρχής Δημοσίων Συμβάσεων (ΕΑΔΗΣΥ) ορίζονται στο ύψος των αποδοχών που προβλέπονται στο άρθρο 13 του ν. 4590/2019 (Α' 17) για τον Πρόεδρο και τα μέλη του Ανώτατου Συμβουλίου Επιλογής Προσωπικού (Α.Σ.Ε.Π.), αντίστοιχα (άρθρο 59), και επεκτείνεται η αποζημίωση της παρ. 1 του άρθρου 6 του ν. 2521/1997 στον Επίτροπο της Επικρατείας στο Ελεγκτικό Συνέδριο και τον Επίτροπο της Επικρατείας των Τακτικών Διοικητικών Δικαστηρίων (άρθρο 60). Επιπροσθέτως, αναδιαμορφώνεται η παράγραφος 1 του άρθρου 13 του Κώδικα Αναγκαστικών Απαλλοτριώσεων Ακινήτων (άρθρο 61) ως προς τον προσδιορισμό της αξίας του απαλλοτριούμενου ακινήτου. Τέλος, ρυθμίζεται η σύσταση ειδικών επιτροπών ή ομάδων εργασίας για τον σχεδιασμό, τη μελέτη, την επεξεργασία, την παρακολούθηση και την αξιολόγηση προγραμμάτων αρμοδιότητας του Υπουργείου Δικαιοσύνης (άρθρο 62), και καθορίζεται η συμμετοχή των δικαστικών λειτουργών στην υλοποίηση προγραμμάτων και δράσεων με αντικείμενο την ανάπτυξη, την προώθηση και τη βελτίωση της ηλεκτρονικής δικαιοσύνης, καθώς και η συμμετοχή τους στις επιτροπές ή ομάδες του άρθρου 62, με την τροποποίηση της παρ. 5 του άρθρου 48 ν. 4938/2022 (Α' 109) και της παρ. 3 του άρθρου 112 του ν. 4798/2021 (Α' 68) (άρθρα 63 και 64) .

Με τη διάταξη του Μέρους Δ' (άρθρο 65), υπό τον τίτλο «Έναρξη Ισχύος», ορίζεται η έναρξη ισχύος του νόμου.

II. Παρατηρήσεις επί των άρθρων

1. Επί του άρθρου 9 παρ. 2

Η παράγραφος 2 του εν λόγω άρθρου ορίζει ότι «[α]ρμόδιο για την εκδίκαση της αγωγής ακύρωσης που προβλέπεται στην παρ. 2 του άρθρου 43 είναι το Τριμελές Εφετείο στην περιφέρεια του οποίου εκδόθηκε η διαιτητική απόφαση, και αν αυτό δεν μπορεί να προσδιορισθεί, το Τριμελές Εφετείο Αθηνών. Η αγωγή ακύρωσης εκδικάζεται κατά τη διαδικασία των περιουσιακών διαφορών των άρθρων 614 έως 622 Β του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας [π. δ. 503/1985, (Α' 182)]. Αίτηση αναίρεσης προσδιορίζεται για συζήτηση εντός τριών (3) μηνών από την επίσπευση του προσδιορισμού δικασίμου». Επισημαίνεται ότι το άρθρο 568 παρ. 3 του Κώδικα Πολιτική Δικονομίας ορίζει ότι «η δικάσιμος [της αναίρεσης] ορίζεται σε χρόνο που παρέχει επαρκή προθεσμία για την επίδοση και την προπαρασκευή της συζήτησης της υπόθεσης», χωρίς, επομένως, να τάσσει σχετική προθεσμία. Ενημερωτικά πα-

ρατηρείται ότι υφίσταται διαφορά ως προς τον χρόνο προσδιορισμού της δικασίμου της αίτησης αναίρεσης εφετειακής απόφασης επί αγωγής ακύρωσης κατά διαιτητικής απόφασης, σε σχέση με τη ρύθμιση προσδιορισμού της δικασίμου της αναίρεσης εν γένει κατά τον Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας.

2. Επί του άρθρου 46 παρ. 1

Το άρθρο 46 ορίζει ότι «1. Μπορούν να λειτουργούν οργανισμοί θεσμικής διαιτησίας με δήλωση που κατατίθεται από τον οργανισμό στο Υπουργείο Δικαιοσύνης. Οι οργανισμοί αυτοί έχουν εταιρική μορφή ανώνυμης εταιρείας, με ελάχιστο μετοχικό κεφάλαιο εκατό χιλιάδων (100.000) ευρώ, ολοσχερώς καταβεβλημένο, ή είναι νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου, και διαθέτουν κανονισμό διαιτησίας και κατάλογο διαιτητών, αποκλειστικό ή ενδεικτικό, που απαρτίζεται από πρόσωπα εγνωσμένου κύρους και εμπειρίας στη διεξαγωγή διαιτησιών. Επί των διαιτησιών που διεξάγονται κατά τον κανονισμό διαιτησίας τέτοιου οργανισμού εφαρμόζονται οι διατάξεις του παρόντος ή οι διατάξεις του εβδόμου βιβλίου του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας. Η δήλωση προς το Υπουργείο Δικαιοσύνης συνοδεύεται από αντίγραφο του καταστατικού, κατάλογο μετόχων, σύνθεση των διοικητικών και εποπτικών οργάνων, ετήσιες οικονομικές καταστάσεις, αντίγραφο του κανονισμού διαιτησίας, κατάλογο των διαιτητών και ετήσια έκθεση δραστηριότητας. Οι οργανισμοί ενημερώνουν για κάθε μεταβολή των στοιχείων αυτών το Υπουργείο Δικαιοσύνης και πάντως μία (1) τουλάχιστον φορά τον χρόνο. Το Υπουργείο Δικαιοσύνης τηρεί αρχείο των οργανισμών θεσμικής διαιτησίας, στο οποίο έχει πρόσβαση κάθε ενδιαφερόμενος, και μπορεί οποτεδήποτε να διενεργεί έλεγχο ως προς την τήρηση του παρόντος από τον οργανισμό διαιτησίας».

Υπό το φως των ανωτέρω, και δεδομένου ότι ο έλεγχος που δύναται να ασκεί το Υπουργείο Δικαιοσύνης σύμφωνα με το άρθρο 46 παρ. 1 αφορά στην τήρηση του παρόντος, επισημαίνεται η εξίσωση των υποχρεώσεων των οργανισμών θεσμικής διαιτησίας, που είναι ανώνυμες εταιρείες ή νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου. Ενδεικτικά σημειώνεται ότι η οργάνωση της μόνιμης διαιτησίας των Δικηγορικών Συλλόγων του άρθρου 131 του Κώδικα περί Δικηγόρων καθορίζεται με προεδρικό διάταγμα που εκδίδεται μετά από πρόταση του Υπουργού Δικαιοσύνης, ενώ για την οργάνωση θεσμικής διαιτησίας από ανώνυμη εταιρεία αρκεί η υποβολή σχετικής δήλωσης και ετήσιων στοιχείων προς το Υπουργείο Δικαιοσύνης, σύμφωνα με το άρθρο 46 παράγραφος 1 του παρόντος νομοσχεδίου.

3. Επί του άρθρου 46 παρ. 2

Σύμφωνα με την παράγραφο 2 του άρθρου 46, «Οργανισμοί θεσμικής διαιτησίας που έχουν εγκύτως συσταθεί και λειτουργούν στην αλλοδαπή μπορούν να παρέχουν υπηρεσίες θεσμικής διαιτησίας στην Ελλάδα». Επισημαίνεται ότι δεν προσδιορίζονται, εν προκειμένω, περαιτέρω κριτήρια, όπως δεν προσδιορίζεται από ποιον και πως διενεργείται ο έλεγχος της ως άνω προϋπόθεσης.

4. Επί του άρθρου 52, περ. 1.α. και 1.β.

Με τις διατάξεις του εν λόγω άρθρου αντικαθίσταται η παράγραφος 1 του άρθρου 178 του ν. 4820/2021 (Α΄ 130), η οποία διαμορφώνεται ως εξής στις περιπτώσεις 1.α. και 1.β.: «1. α. Συνταξιοδοτικές υποθέσεις, στις οποίες το κύριο νομικό ζήτημα που τίθεται έχει επιλυθεί με απόφαση της Ολομέλειας του Ελεγκτικού Συνεδρίου, παραπέμπονται από τον Πρόεδρο του Τμήματος ενώπιον του οποίου εκκρεμούν σε Πάρεδρο που υπηρετεί στο ίδιο Τμήμα για την εκδίκασή τους από αυτόν χωρίς ακροαματική διαδικασία. Από την ημερομηνία έκδοσης της πράξης του Προέδρου για την παραπομπή της υπόθεσης σε Πάρεδρο, ο Πάρεδρος που ορίζεται διαθέτει όλες τις εξουσίες του δικαστηρίου, σύμφωνα με όσα ορίζονται στις περ. β΄ έως ζ΄. Ο Πάρεδρος παραμένει αρμόδιος για την οριστική εκδίκαση της υπόθεσης, ανεξάρτητα αν μετακινηθεί σε άλλο Τμήμα του Ελεγκτικού Συνεδρίου. β. Προφανώς απαράδεκτες αιτήσεις δικαστικής προστασίας για λόγους που δεν αφορούν σε τυπικές ελλείψεις του δικογράφου ή του φακέλου απορρίπτονται από τον Πάρεδρο χωρίς τη συμπλήρωση των ελλείψεων αυτών. Προφανώς αβάσιμες αιτήσεις δικαστικής προστασίας απορρίπτονται χωρίς την εξέταση και τη διατύπωση κρίσης του Παρέδρου επί του παραδεκτού τους. Με την απόφαση καταλογίζεται σε βάρος του διαδίκου που υπέβαλε την προφανώς απαράδεκτη ή αβάσιμη αίτηση το μη καταβληθέν παράβολο».

Η ως άνω παρεχόμενη δυνατότητα σύντμησης της διαδικασίας και συγκέντρωσης της δικαιοδοτικής λειτουργίας έχει ως προϋπόθεση τη διαπίστωση από το επιληφθέν δικαστήριο της ύπαρξης κύριου νομικού ζητήματος το οποίο έχει επιλυθεί από την Ολομέλεια αυτού. Σύμφωνα, εξ άλλου, με την αιτιολογική έκθεση, η διάταξη αυτή αποσκοπεί στην επιτάχυνση των συνταξιοδοτικών δικών. Προβληματισμός γεννάται κατά πόσον η ύπαρξη προηγηθείσας κρίσης της Ολομέλειας του Ελεγκτικού Συνεδρίου, η οποία επιλύει κύριο νομικό ζήτημα, είναι χρήσιμο να οδηγεί στη θέσπιση ειδικής, συγκεντρωτικής και δυναμικά βραχείας διαδικασίας, η οποία υποδηλώνει ότι δεν προβλέπεται ενδεχόμενη μεταστροφή της νομολογίας του Δικαστηρίου.

Σημειώνεται, πάντως, η δυνατότητα διεξαγωγής δίκης, υπό προϋποθέ-

σεις, ενώπιον τριμελούς σύνθεσης του οικείου Τμήματος του Δικαστηρίου, την οποία παρέχει η περίπτωση 1. η. του άρθρου 52, σύμφωνα με την οποία, «[η] απόφαση κοινοποιείται στους διαδίκους, οι οποίοι μπορούν, εντός προθεσμίας εξήντα (60) ημερών από την κοινοποίηση, να ζητήσουν τη συζήτηση της υπόθεσης στο ακροατήριο, εκθέτοντας αιτιολογημένα τους ειδικούς λόγους για την υποβολή αυτού του αιτήματος. Αποκλείεται η επίκληση λόγων που αφορούν στη μη συμπλήρωση των τυπικών και ουσιαστικών ελλείψεων κατά τη διαδικασία 23 που προβλέπεται στις περ. γ' και δ'. Με την εισαγωγή της υπόθεσης από τον Πρόεδρο για συζήτηση στο ακροατήριο, η απόφαση του Παρέδρου παύει να ισχύει. Η υπόθεση εκδικάζεται από τριμελή σύνθεση του οικείου Τμήματος, που ορίζεται από τον Πρόεδρο του Τμήματος, στην οποία προεδρεύει Σύμβουλος και μετέχουν δύο (2) Πάρεδροι. Ο ιδιώτης διάδικος καταβάλλει παράβολο τριακοσίων (300) ευρώ, άλλως το αίτημά του είναι απαράδεκτο και η σχετική υπόθεση δεν εισάγεται για συζήτηση στο ακροατήριο. Το παράβολο επιστρέφεται αν γίνει έστω και εν μέρει δεκτή η αίτηση δικαστικής προστασίας. Η οικεία σύνθεση αποφαινεται αμετάκλητα εντός προθεσμίας τριών (3) μηνών από τη συζήτηση της υπόθεσης στο ακροατήριο». Χρήσιμο θα ήταν να διευκρινισθεί και το ότι το αίτημα των διαδίκων υποβάλλεται στον Πρόεδρο του αρμόδιου Τμήματος.

5. Επί του άρθρου 52, περ. 1.α.ια

Περαιτέρω, με τις διατάξεις του άρθρου 52, κατά την αντικατάσταση της παραγράφου 1 του άρθρου 178, εισάγεται περίπτωση 1.α.ια με την οποία ορίζεται ότι «ια. Για τη διεκπεραίωση των εκκρεμών υποθέσεων με τη διαδικασία που ορίζεται στις περ. α' έως ζ', Εισηγητές του Ελεγκτικού Συνεδρίου με επταετή τουλάχιστον προϋπηρεσία στον βαθμό του Εισηγητή και του δόκιμου Εισηγητή προάγονται στον βαθμό του Παρέδρου εκτός οργανικών θέσεων». Σύμφωνα με την αιτιολογική έκθεση, η εν λόγω ρύθμιση συνιστά «προσωρινό μέτρο της εκτός οργανικών θέσεων προαγωγής Εισηγητών του Δικαστηρίου που έχουν προϋπηρεσία επτά και πλέον ετών στον βαθμό του Παρέδρου. Το μέτρο αφορά δεκατρείς δικαστές και θα ισχύσει για πέντε περίπου έτη, λόγω των συνταξιοδοτήσεων που επέρχονται με τις οποίες όσοι προαχθούν εκτός οργανικών θέσεων θα καταλάβουν οργανικές». Υπό το φως των ανωτέρω, ήτοι, αφενός, της προαγωγής δικαστικών λειτουργών εκτός οργανικών θέσεων, αφετέρου του προσωρινού χαρακτήρα της εν λόγω ρύθμισης ενόψει της σχετικής πλήρωσης κενών οργανικών θέσεων εις το μέλλον, θα μπορούσε, ενδεχομένως, να αναφερθεί και το ότι η διαδικασία διά της οποίας ενεργούνται οι προβλεπόμενες από τη διάταξη προαγωγές εκτός οργανικών θέσεων είναι αυτή του Κώδικα Οργανισμού Δικαστηρίων και Κατάστασης Δικαστικών Λειτουργών, κατ' εφαρμογή του άρθρου 90 του Συντάγματος.

6. Επί του άρθρου 58 παρ. 2

Ως προς το άρθρο 58 παρ. 2 σημειώνονται τα εξής: ο δεύτερος τόνος στη λήγουσα της λέξης «αποζημίωσης», το δεύτερο κόμμα μετά τη φράση «τον τρόπο επιλογής τους» και η φράση «και τον τρόπο καταβολής αυτού», επειδή αναφέρεται δύο φορές.

Αθήνα, 30.01.2023

Ο εισηγητής
Δημήτρης Κανελλόπουλος
Προϊστάμενος της Τμήματος Νομικής
Υποστήριξης της Βουλής
Ειδικός Επιστημονικός Συνεργάτης

Ο Προϊστάμενος του Α΄ Τμήματος
Νομοτεχνικής Επεξεργασίας
Ξενοφών Παπαρρηγόπουλος
Αναπληρωτής Καθηγητής του Πανεπιστημίου
Πελοποννήσου

Ο Προϊστάμενος της Α΄ Διεύθυνσης
Επιστημονικών Μελετών
Αντώνης Παντελής
Ομότιμος Καθηγητής της Νομικής Σχολής
του Πανεπιστημίου Αθηνών

Ο Πρόεδρος του Επιστημονικού Συμβουλίου
Κώστας Μαυριάς
Ομότιμος Καθηγητής της Νομικής Σχολής του Πανεπιστημίου Αθηνών